

ایران

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
مدیرمسئول: مهدی شفیعی

آذان ظهر ۱/۴۸ | آذان مغرب ۱۷/۲۷ | نیمه شب شرعی ۲۳/۰۶ | آذان صبح فردا ۵/۰۳ | طلوع آفتاب فردا ۶/۲۸

امام موسی کاظم علیه السلام می‌فرمایند:

ملعون است کسی که از برادرش غیبت کند.

سخن روز

بحار الانوار، ج. ۷۴، ص. ۲۳۲

روند بازگشت به زندگی پیش از کرونا سرعت بیشتری پیدا کرده، هرچند هنوز تا شرایط مطلوب فاصله داریم اما حداقل در حیطه فرهنگ و هنر شاهد اتفاقات خوبی هستیم؛ از آن جمله می‌توان به آکران فیلم‌های جدید اشاره کرد. در همین رابطه علاقه‌مندان از فردا (چهارشنبه) می‌توانند شاهد آغاز آکران «تومان» فیلمی به کارگردانی مرتضی فرشیاف باشند. خبر خوب دیگر اینکه فیلم «قصیده گاو سفید» موفق به کسب جایزه‌ای بین‌المللی شده است.

■ توضیحاتی درباره یک سو،تفاهم

آنتیلاپسیانی تصویری از حضور خود در برنامه آپارات فریدون جیرانی منتشر کرده و در پاسخ به برخی حاشیه‌هایی که به‌تازگی گریبانش را گرفته، نوشته: «چند روز پیش، پس از پخش برنامه آپارات آقای جیرانی برای بعضی این شبهه پیش آمد که من به مجموعه‌های تلویزیونی اهانت کردم که اصلاً چنین چیزی نیست.» گویا پسیانی چند روز پیش در مصاحبه با این برنامه اینترنتی گفته بوده ۱۷ سال است تلویزیون نگا نمی‌کند و همین اظهار نظر با گلایه برخی رسانه‌های دیداری روبه‌رو شد. وی در ادامه توضیحاتی درباره این داده که چرا سال‌هاست تلویزیون نگاه نمی‌کند و با ذکر مواردی تأکید کرده که اصولاً تماشای فیلم با تئاتر در یک نوبت برایش راحت‌تر است. پایان بخش نوشته‌اش هم این چند سطر است که: «اگر یک دقیقه از گفت‌وگوی یک ساعته من با آقای جیرانی باعث رنجش دوستان عزیزم و تماشاگران گرامی که سرمایه من هستند شده است از صمیم قلب پوزش می‌طلبم.»

■ چهره‌ها

کاظم هنرآزاد این روزها حضور به نسبت برنگی در فضای مجازی دارد، او نوشته: «چه مبارک شبی بود تا سه اتفاق سعید رقم بخورد. ۱- دیدار دوستان با رعایت پروتکل‌ها. ۲- دیدار از کافی تئاتر به نام موفق dofo در پارک شفق یوسف‌آباد که به همت فرهاد تجویدی برپا شده. ۳- دریافت چند جلدی کتاب «در محضر استاد» از ناشر نوشته هنرآزاد و برنامه‌ریزی روتمایی آن.»

کامران شرقشاهی زادروز محمود اکرامی فر، شاعر و روزنامه نگار را تبریک گفته و درباره این پژوهشگر فرهنگ عامه نوشته: «زادروز دوست عزیزم دکتر محمود اکرامی‌فر، شاعر، نویسنده و پژوهشگر مبارک.» وی چندین تصویرهم از همکاری‌های مشترک شان ضمیمه این نوشته‌اش کرده است.

بهتاش صناعی‌ها خبری درباره فیلم «قصیده گاو سفید» منتشر کرده، این فیلم برنده جایزه بهترین کارگردان جدید از شصت و ششمین جشنواره فیلم «وایادولید» اسپانیا شده است. این فیلم که کارگردانی‌اش را صناعی‌ها برعهده داشته بزودی در سینماهای کشور اسپانیا آکران می‌شود. «قصیده گاو سفید» با شرکت در این جایزه قدیمی و معتبر توانسته جایزه «پیلار میرو» را از آن خود سازد.

■ به یاد مرتضی احمدی

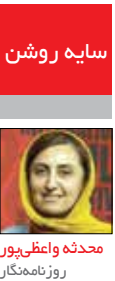
«آی قصه»، صفحه منتسب به وب سایت کودکان و نوجوانان، کلیپی کوتاه از مرتضی احمدی منتشر کرده که همراه با خوانش این هنرمند کشورمان است. در توضیح هم نوشته اند: «روز جهانی مرتضی احمدی، مردی که نقش زیادی در زنده نگه داشتن فرهنگ و هنر عامیانه و کودکانه داشت بر همه ما مبارک.» روز گذشته سالروز تولد این بازیگر سینما و تلویزیون، صداییشه و خواننده کشورمان بود؛ هنرمندی که اگر هنوز زنده بود قدم در نود و هفت سالگی می‌گذاشت. احمدی بارها در خلال گفت‌وگوهای خود از این گفته بود که عاشق تهران است و در این رابطه آثار ارزشمندی در حوزه فرهنگ عامیانه (فولکلور) تهران به یادگار مانده است.

بخشی از گفت‌وگوی دبیر بخش بین‌الملل سی و هفتمین جشنواره موسیقی فجر با ایرنا

این پاییز پرماجرا

پانزده فیلم سینمایی در پاییز ۱۴۰۰ آکران می‌شوند. این یک رقم شگفت‌انگیز و رکوردی تازه برای سینمای ایران است. عددی که می‌تواند هراس‌آور باشد. بسیاری از کارشناسان پخش و نمایش، با آکران این تعداد فیلم مخالفت می‌کنند، اما در شرایط فعلی و در حالی که شیوع و گسترش ویروس کرونا متوقف نشده، کاری جز این می‌توان کرد؟! فیلم‌های متعدد پشت‌خط آکران مانده و تولیدات بسیاری در صف نمایش هستند. پس، باید از جایی شروع کرد، حتی اگر رقابت «قهرمان» با انبوهی فیلم که بضاعت سینمای ایران است، به فروش همه آنها آسیب بزند، راهی جز آکران فیلم نیست. آن هم در پاییز که فصل پررونقی در سینما نیست و پیش از این و در روزهای بدون کرونا، فصل مرده آکران بود. در شرایط عادی، جز مهرماه که دانشگاه‌ها باز و بعضی فیلم‌ها با استقبال دانشجویان مواجه می‌شد، تمرکز سینمای ایران روی جشنواره فجر و تلاش برای رساندن فیلم‌ها به جشنواره بود و آکران پاییز مختص آثاری بود که اقبالی برای جذب مخاطب نداشتند اما سازندگان شان ترجیح می‌دادند آن فرصت محدود را برای نمایش از دست ندهند. حالا اما با آکران «قهرمان» (ناصر فرهادی) سینماداران امیدوار هستند تا رونق پس از دو سال سخت به سینماها بازگردد و در سایه این استقبال، انبوهی فیلم دیگر تا بهمن ماه روی پرده برود تا دست‌کم فشار در حوزه پخش و توزیع، کم شود. در میان آثاری که نام شان برای آکران پاییز قطعی شده، فیلم‌های متنوع و جذابی به چشم می‌خورد که

محدوده انعکاس‌پور روزنامه‌نگار

بازماندگان عصر رؤیاها

مدت‌هاست که درباره تداوم عادت فیلم دیدن در سالن سینما گمانه‌های ناامیدکننده‌ای بیان می‌شود. با ظهور پلتفرم‌های نمایش خانگی، رونق دوباره سریال‌سازی و بخصوص بعد از همه‌گیری ویروس کووید۱۹، بسیاری سینما رفتن را عادت و آیینی از دست رفته می‌پندارند. بیراه هم نیست، دیگر لذت دیدن فیلم و تعقیب یک داستان در تصاویر متحرک جادویی دست‌یاب شده است و در هر تبلت ولپ‌تاپ، یا قاب تلویزیون‌های نسبتاً بزرگ خانگی، مردم فیلم می‌بینند. دیگر چه نیازی است که رنج راه و شلوغی و ویروس‌های موزی را به جان بخریم تا فیلم ببینیم؟ در کشور ما هم که سال‌ها است سالن‌های سینما از رونق افتاده‌اند و تالارهای تاریک و خلوت تبدیل به مکانی برای قرارهای نیم‌روزی و سرگرمی‌ها به گاهی آخر هفته عده‌ای قلیل شده است، اما آیا سینما مرده است؟

تا بوده همین بوده، جدید آمده است و وجود قدیمی را به خطر انداخته است، اما سالن‌های تئاتر با وجود ظهور سینما و تلویزیون زنده مانده‌اند، ناشانی‌ها با وجود نرم‌افزارهای تصویری فراوان، هنوز به دیوار گالری‌ها آویزان می‌شوند و با وجود توان سفر تقریبی به فضا، هنوز قطارها با همان صدای آشنا روی ریل‌ها در حرکت اند. هیچ چیز ثابت نیست، همه چیز تغییر می‌کند و در حال شدن است، اما انسان اهل تعلق هم هست. وجود انسانی در یک زنجیره پیوسته در حرکت شدن است. زنجیره‌ای از گذشته به آینده که در حال جاری است و به زندگی هر یک از ما داستان و امتدادی معنادار می‌بخشد. سینما نخواهد مرد، چون هنوز لذت منحصر به فرد نشستن در سالن تاریک و خیره شدن بر پرده‌ای بزرگ و غرق شدن در جهانی دیگر در حافظه ما زنده است. هنوزاین یاداش ذهنی، با همه رنج راه، شلوغی و ویروس‌های موزی در ذهن ما کارکرد دارد. سینما نمی‌میرد چون هنوز دیدن «چه سرسبز بود دره من» جان‌فورد در سالن سینما طعم دیگری دارد؛ چون هنوز در پرده‌های بزرگ تجربه دیدن قهرمان، تغییرش، زخم‌های جامانده بر صورتش و نگاه عاشقانه‌اش شکوه و جلال دیگری دارد؛ سینما نمی‌میرد، چون هنوز آثاری چون «اتل ماسه» ساخته می‌شود که اگر در سالن سینما دیده نشوند، عیش مواجهه درست با آنها منقّص می‌ماند، اما به احتمال فراوان این آیین تا حدودی تخصصی‌تر می‌شود، نه به مثابه هنری توده‌ای و فراگیر بلکه به مثابه تجربه‌ای خاص و یگانه ادامه پیدا می‌کند، به مثابه لذتی ویژه برای بازماندگان عصر رؤیاها.

این روزها در ایران نیز با به نمایش در آمدن آخرین ساخته اصغر فرهادی «قهرمان» دوباره سالن‌های سینما رونق گرفته‌اند. حالا پس از آن خواب طولانی و باد سرد مرگ در سالن‌های سوت و کور، دوباره گرمای حضور تماشاگر به سینماهای ایران بازگشته است. این می‌تواند شروع دوباره یک آیین باشد. در کشور ما به دلایل متعدد و با توجه به کم بودن فضای سرگرمی جمعی، سینما همواره یکی از سالم‌ترین آیین‌های اجتماعی ایرانیان برای پیوند و سرگرم شدن بوده است و این انرژی ارتباطی در این آیین جمعی، می‌تواند به سلامت جامعه‌ای قرنطینه‌زده کمک کند.

حضور مردم و میهمانان خارجی در صورت موافقت ستاد کرونا
اردوان جعفریان: در صورت موافقت ستاد ملی مقابله با کرونا، مردم و شرکت‌کنندگان خارجی به شرط عایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی در این جشنواره حضور می‌یابند. البته امیدوارم مردم به‌سالن‌های کنسرت برگردند زیرا اهمیت موسیقی در حضور مردم است و موسیقی به واسطه حضور مخاطب، قابلیت اشتراک و لذت بردن دارد. همچنین بخش بین‌الملل این جشنواره با حضور میهمانان خارجی برگزار می‌شود و برنامه‌هایی برای این منظور در نظر گرفتیم و میهمانانی از کشورهای مختلفی برای شرکت در این جشنواره دعوت کردیم که به شرط رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی در این جشنواره حضور می‌یابند. در خصوص اجرای آنلاین هم باید بگویم هر دو سناریوی اجرای حضوری و آنلاین برای بخش بین‌الملل را در نظر گرفته‌ایم. سال گذشته دو اجرا حضوری و چهار اجرا آنلاین بود اما در تلاش برای حضوری شدن اجراهای دوره سی و هفتم با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی هستیم.

بخشی از گفت‌وگوی دبیر بخش بین‌الملل سی و هفتمین جشنواره موسیقی فجر با ایرنا

تماشایشان روی پرده خالی از لطف نیست. از «آتابای» (نیکی کریمی) که در جشنواره فجر بسیار تحسین شده تا «تی‌تی» (آیدا پناهنده) که فیلمی گرم و دوست‌داشتنی است. «بنفربند» (منیژه حکمت) و «عروسی مردم» (مجید توکلی) هم فیلم‌هایی هستند که تا آخر پاییز امسال آکران می‌شوند. «صحنه زنی» (علیرضا صمدی) هم از آثاری است که بسیار دربارهاش صحبت و خبرسازی شده است. شیوع ویروس کرونا، مناسبات زندگی و مشاغل را تغییر داده و سبک زندگی تازه‌ای را بنا نهاده است. اگر به این قاعده، باور داشته باشیم، چاره‌ای نیست که بپذیریم فیلم‌های قوی و ضعیف، آثار دیده شده یا دیده نشده در این بازه زمانی آکران شوند و فصلی تازه برای آکران تعریف کنند. تعدد سینماها و نمایش فیلم‌ها در پردیس‌های چند سالنه تهران و شهرستان‌ها شاید بتواند عدالت توزیع به وجود بیاورد تا سینمادوستان، به تماشای این آثار بروند و فیلم‌ها در این همزمانی، کمتر ضربه بخورند. گاهی با اقبال مخاطبان به یک فیلم پرفروش، توجه به فیلم دیدن در سینماها بیشتر و به اصطلاح بازار داغ می‌شود. سینماداران و صاحبان فیلم‌ها امیدوارند «قهرمان» این فضا را ایجاد کند و در بستری که فروش خوب این فیلم به وجود می‌آورد دیگر فیلم‌ها هم مخاطب جذب کنند. تعطیلی طولانی مدت سینماها و رخوتی که در این مدت بر زندگی جمعی سایه افکنده، امیدواری برای رونق سینماها در روزهای سرد پیش‌رو را افزایش داده است. چشم سینماگران، مسئولان سینمایی و سینمادوستان پیش از شروع چهلمین جشنواره فیلم فجر که نخستین جشنواره دولت سیزدهم است، به آکران پاییز است. بسیاری که به نیمه رسیده و فروش «قهرمان» چراغ‌های سینماهایش را روشن کرده است.

امیربحر آواز (به یاد استاد رجبعلی امیر فلاح)

نسیم خوش مضراب و دریای موسیقی

عشق بی‌یار مُهتّا نبُود، یار کجاست؟ این مصراع را حنجره ۹۵ ساله پیر آواز و صیاد احوالات سوخته حالان، جاودان یاد رجبعلی امیری فلاح طوری خوانده در این آلبوم که انگار تمام زندگی سراسر شیفگتی و عاشقی و مشقت‌هایش را در آن بیان کرده و حالا وصف حال ماست. به برکت وسایل ضبط و رادیو چند دقیقه‌ای از آن روزگار خوش را که در کنار یار وفاداری چون او سپری کردیم، باقی مانده و آبی است افشان بر خاطر سوخته ما در این سال‌های بزهوت آینده که کم آن رفته و بیش آن باقی است! طی این سال‌ها چه در ضبط و چه در رادیو و چه درصحنه و چه در حضور، سنتور رضا مهدوی با صدای آن پیر دانا دل، حالی یافته که با دیگرانش شنیدنیده و نوییده‌ایم. رضا مهدوی در آن روزهای جوانی شوری آتش‌زا داشت و احوالی چون آبشاران خروشان که در کنسرت‌ها و در بداهه‌نوازی‌های مجلسی غوغا می‌کرد و هوای پیرامونش را از طرب و طراوت می‌آکند. امروزه شاید گاه گاهی گریزی چایک در صحنه به یاد آن روزگارن مضراب می‌نواز و عیان می‌کند که هنوزش آب در جوی جوانی است، ولی حال و هوایی دیگر و امیری فلاح دیگری باید که دوباره آن شور را برانگیزند و... چه‌هاست در سر این قطره محال اندیش. این آوازهای استادانه با نوا ی دلبرانه سنتور خوش کوک و پرطین درمایه سگ‌هاه و گوشه مخالف سگ‌هاه و مایه اصفهان را می‌شنویم تا تصداقی درخشان از اتحاد حنجره و مضراب را دریابیم. بعد از ۲۰ سال که این را می‌شنویم، به مهدوی گفتیم «ساز تو همیشه کوک است ولی حنجره این پیر کهنسال از ساز تو کوک‌تر... گویی که از او صدای درست را می‌گیری، نه او از تو.»

اولین ضبط امیری فلاح و مهدوی در رادیو ایران برنامه نوا ی آشنا اجرایی دلربیب بود و ترانه قدیمی گل پامچال و آواز دشتی که وقتی از رادیو پخش شد، در سال ۱۳۷۲ چه موجی از استقبال را برانگیخت که نشان از سلامت گوش مردمان آن زمان داشت و مثل امروز رسانه‌ها بیگانه نشده بودند با آواها و نغمه‌های

اصیل موسیقی ایران و البته از این دست اجراهای محلی و خصوصی و رادیویی با هنرمندان و استادان مهدوی همچنان دارد چرا که مرد هنرمند بداهه و لحظه و خلاقیت است. در انتهای آلبوم شیار دیگری با تار نوازی زنده یاد فریدون حافظی و آواز زنده یاد امیری فلاح ۷۵ ساله از سال ۱۳۵۴ که در برنامه «صبح جمعه با شما» امیری فلاح با معرفی از سوی زنده یاد استاد حسین ملک سنتورنواز به مجری برنامه به طور زنده پخش شده بود که در این آلبوم به دلیل ارادت مهدوی به هر دو استاد به یادگار آورده شده است. آری فراموش نکنیم بزرگان موسیقی سرزمین‌مان را که عده‌ای در گذشته و حال سعی در یادآوری نام و نشان و آثارشان در دوره‌های مختلف هستند. این صدا را از آن سال‌ها نیز مدیون هنرمندی عاشق همجون ساقی فرّخ رُخ حافظ هستیم. در آخر گفتنی است شیرینی لحن آواز امیری فلاح در ادای واژه‌ها و بیان مفاهیم عاطفی اشعار مقوله‌ای کاملاً کیفی است و از دایره شرح و توصیف بیرون می‌شود. باید بارها و بارها این آلبوم را شنید و با بیان خوانندگان امروزی مقایسه کرد تا دریابیم چقدر از حضور سراسرت و صمیمی در بطن کلمات، دور افتاده‌ایم و عادت به برودت بیان و اجرای استودیویی شسته رفته و البته بی‌حس، برابیمان تبدیل به معیار شده است.

عکس نوشت

«حسن یزدانی» قهرمان کشتی جهان (که به مشهد سفر کرده است) روزیکشنه از مجموعه آسایشگاه معلولان ذهنی شهید بهشتی این شهر دیدن کرد. وی پس از بازدید از این مجموعه، که ویژه نگهداری معلولان ذهنی بی‌سرپرست است، به عنوان سفیر ورزشی این مجموعه انتخاب شد. / ایرنا

چو آب روان خوش کن این مرزو بگذر
تو مانند آبی که اکنون به جویی
نگوکار شو تا توانی، که دالم
نماداست در روی نیکو، نکویی

مثنویات پروین اعتصامی

نخبه کشی هز ارساله

ترور اندیشمند نامدار ایرانی «خواجه نظام‌الملک» ۱۰۵۸ سال پیش در ۲۲ مهرماه سال ۴۰۸ ه. ق به دست یک باطنی، در نزدیکی نهاوند از وقایع تأثیرگذار در تاریخ پرفراز و نشیب کشورمان است. ابوعلی حسن بن علی بن اسحاق توسی شناخته شده به خواجه نظام‌الملک (۴۸۵ – ۴۰۸ ق) وزیر کاردان دو تن از شاهان سلجوقی، «آلپ ارسلان» و «ملکشاه یکم» بود و سلجوقیان در دوران وزارت او به اوج نیرومندی رسیدند. وی سه دهه سیاست داخلی و نحوه تعامل با همسایگان را به نحوی مطلوب رقم زد و باز بزرگترین پیشگامان توسعه سیاسی- اجتماعی ایران در قرن پنجم هجری به‌شمار می‌رود. خواجه نظام‌الملک مدارس زیادی به نام نظامیه تأسیس کرد که نظامیه بغداد مهم‌ترین آنها بود.

خواجه همزمان با زوال سلطنت غزنویان و روی‌کار آمدن ترکمانان سلجوقی در خراسان به خدمت آنان در آمد و بعد از شکست مسعود غزنوی در دندافتان (۴۳۲ ق) در ماوراءالنهر به دستگاه سلجوقیان پیوست. با گسترش متصرفات سلجوقیان و ایجاد قدرت متمرکز در گستره ایران آن روز، همچنین ضمیمه شدن بغداد با شکست آل بویه دامنه سلطه سلجوقیان تا آستانه امپراطوری گسترش یافت. در این میان سلجوقیان که برای اداره متصرفات وسیع خود از دانش و تجربه‌ای برخوردار نبودند توجه فربهیختگی و کاردانی دانشمند جوان ایرانی شده و وی را در مسئولیت‌های خطیر به‌کار گرفتند. خواجه نظام‌الملک نیز با قبول وزارت دربار مقتدر سلجوقی، در عمل و نظر به تمرکز وحدت سیاسی و ملی ایران پرداخت. بروز استعدادهای شگرف خواجه در امور کشورداری موجب شد تا آلپ ارسلان جانشین چغندر بیک دست وی را در اداره و نظارت بر گردش امور امپراطوری بازگذارد. خواجه نظام‌الملک ابتدا توان زیادی را صرف امور نظامی کرد و با نقش آفرینی در پیروزی‌های سیاه سلجوقی بر شهرت و اعتبارش افزوده شد.

خواجه نظام‌الملک علاوه بر رتبی و فتق امور کشور و ارائه راهکارهای بدیع و فکرشده در برنامه‌های اجتماعی اقدام به ایجاد مدرسی نمود که در تاریخ به نام مدارس نظامیه مشهورند. این مدارس که مهم‌ترین آنها عبارت بودند از نظامیه‌های بغداد، موصل، نیشابور، بلخ، هرات، مرو، آمل، گرگان، بصره، شیرازو اصفهان بعدها الگوی مراکز علمی شدند.

نظام‌الملک با ساختن نظامیه‌ها مکتب جدیدی در حوزه کشورداری را بنیان نهاد که سر مشق آیندگان شد و امرا و حاکمان به پیروی از وی به احداث مراکز تعلیم در شهرهای خود متعهد گماشتند. در این مدارس درس‌های متنوعی تدریس شده و همه آنها دارای کتابخانه‌های معتبر بودند. هر دانشجویی حجره‌ای خاص خود داشت و مقرری ماهانه می‌گرفت. گفته شده خواجه، پس از ساختن نظامیه نیشابور امام‌الحرمین ابوالمعالی عبدالعزیز عبدالله جوینی را به ریاست آن گمارد و امام‌الحرمین به‌مدت بیست سال در این مدرسه به تدریس اشتغال داشت و شاگردانی همچون امام محمد غزالی تربیت کرد. خواجه در کنار این همه به نگارش کتاب سیاست‌نامه پرداخت و تجربیات خود را به صورت مدون به تاریخ سپرد. ترور خواجه نظام‌الملک توسط یکی از پیروان حسن صباح یکی از مصادیق نخبه‌کشی در تاریخ کشورمان است که برخی مورخین انتساب آن به فرقه اسماعیله را زیر سؤال برده و از آن با عنوان قتلی مشکوک به دسیسه ترکان خاتون زن ملکشاه یاد کرده‌اند. خواجه نظام‌الملک در کتاب سیاست‌نامه از الگوی حکومت یکپارچه همانند حکومت دوره ساسانی و دولت‌های پس از اسلام همچون دولت بوییان، سامانیان و حتی غزنویان به عنوان الگوی یک نظام آرمانی یاد کرده و حکومت‌داری به شیوه فئودالی و خانی را به نقد گرفته است.

■ سه یار دبستانی

در داستان سه یار دبستانی، که «ادوارد فیتز جرالد» بر دیپاچه ترجمه انگلیسی رباعیات خیام آورده است، خیام (۵۱۰/ ۴۲۷ ق)، خواجه نظام‌الملک (۴۸۵/ ۴۰۸ ق) و حسن صباح (۵۱۸/ ۴۴۵ ق) را به هم ارتباط داده و از آنان با عنوان سه یار دبستانی یاد کرده است. حال آنکه براساس تفاوت سنی آنان، این موضوع نمی‌تواند صحت داشته باشد. معاصران این سه تن از مورخین و رجاییون نیز هیچ‌کدام به این چنین چیزی اشاره نکرده‌اند. بنابراین اینکه در برخی منابع آمده است:«این سه شخصیت، یاران دبستانی بودند که هم قسم شدند هرکدام زودتر به مقام و منصبی رسید، دیگران را یاری دهد و خواجه با وجود عملی کردن قولش به حسن صباح مقام عالی در دستگاه حکومت اعطا کرد. اما دیری نپایید که میان حسن صباح و نظام‌الملک اختلاف افتاد و خواجه سرانجام توانست با یرنگ، حسن را در چشم سلطان سلجوقی خوار کند و حسن سوگند یاد کرد که انتقام بگیرد و در آخر خواجه نظام‌الملک را کشت» افسانه‌ای بیش نیست.

آرامگاه خواجه نظام‌الملک در بنای دارالبطیخ در محله احمد‌آباد اصفهان و در کوچه‌ای به نام خواجه نظام‌الملک واقع است.

